

SAĞLIK BİLİMLERİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN DOĞUM ŞEKLİ TERCİHLERİNE YÖNELİK DÜŞÜNCELERİNİN BELİRLENMESİ

Gülbahtiyar DOĞANER¹, Adem DOĞANER², Özlem DURAN¹, Merve TUNA³, Şerife TEZCAN³, Gülçin TURAN³

¹ Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sivas

² Fırat Üniversitesi Fen Fakültesi, Elazığ

³ Özel Anadolu Hastanesi, Sivas

ÖZET

Amaç: Bu araştırma sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin doğum şekli tercihlerine yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve yöntemler: Tanımlayıcı olarak planlanan araştırmanın örneklemini, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi kampüsünde okuyan doğum ve kadın hastalıkları dersini almış 555 sağlık bilimleri öğrencisi (260 tıp öğrencisi, 204 hemşirelik öğrencisi, 91 ebelik öğrencisi) oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen, 19 sorudan oluşan anket formu kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Ver: 13.0) programında chi-kare testi, sayı, yüzde olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Doğum şekli olarak %88.5 oranında normal vajinal doğum tercih edilmiş olup bu tercihin en yüksek payına (%92.6) hemşirelik öğrencileri sahiptir. Öğrencilerin %60.3'ü normal doğumu doğal olması nedeniyle tercih etmektedir. Sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin %83.8'i tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe bağlı sezaryen yapılmasına karşı olup, %96.8'i bebeğin cinsiyetinin doğum şeklini etkilemediği, %99.5'i ise yüksek maliyetli doğum şeklinin sezaryen doğum olduğu düşüncesindedir. Tıp öğrencilerinin %23.8'i tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe bağlı sezaryen yapılması, sağlık bilimleri öğrencilerin çoğunluğu (%73.9) ise normal vajinal doğum sırasında epidural anestezi yapılması düşüncesindedir.

Sonuç: Sağlık bilimleri öğrencileri doğum şekli olarak normal vajinal doğumdan yana tercih kullanırken bu doğum şekli sırasında ortaya çıkan ağrıyı azaltmak amaçlı epidural anestezi yapılma düşüncesine sahiptirler.

Anahtar kelimeler: doğum şekli, normal vajinal doğum, sağlık bilimleri öğrencisi, sezaryen doğum

Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi, (J Turk Soc Obstet Gynecol), 2013; Cilt: 10, Sayı: 1, Sayfa: 31- 6

THE DETERMINATION OF OPINIONS ON PREFERENCES OF HEALTH SCIENCES STUDENT ON THE MODE OF DELIVERY

SUMMARY

Aim: This study was done to determine the preferences of health sciences students on the mode of delivery.

Materials and methods: The sampling of this descriptive study is 555 students (260 medical students, 204 nursing students, 91 midwifery students) who have taken the courses on giving birth and gynecological diseases at Cumhuriyet University. All the data were collected by a questionnaire form consisting 19 questions which were prepared and developed by the researchers. All the questions were asked by using structured interview technique. The collected data were analyzed and evaluated by SPSS (ver: 13.0) as chi-square test, digits, percentage.

Findings: The mode of delivery was mostly preferred as normal vaginal in %88.5 and most part of this preference is

Yazışma adresi: Dr. Gülbahtiyar Doğaner, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü Kampüs, 58140 Sivas.

Tel.: (505) 258 99 29

e-posta: gulbahtiyar_doganer@hotmail.com

Alındığı tarih: 28.06.2011, revizyon sonrası alınma: 31.08.2012, kabul tarihi: 18.10.2012, online yayın tarihi: 19.10.2012

of the nursing students as %92.6. %60.3 of the students prefer normal delivery system because it is natural. %83.8 of the students studying in the faculties of medical sciences are against to make caesarean delivery voluntarily without any indication. %96.8 of them think that gender of the baby doesn't affect the delivery form. %99.5 of the participants think that the caesarean delivery system is highly expensive. Some medical students (%23.8) think that optional caesarean section can be done even without any medical indications. Whereas, most of the health students (%73.9) think that epidural anaesthesia should be done during the normal vaginal delivery.

Result: The health sciences students prefer normal vaginal delivery and have the thought that epidural anaesthesia should be done to decrease the pain during this mode of delivery.

Key words: caesarean section, delivery mode, health sciences students, normal vaginal delivery

Journal of Turkish Society of Obstetrics and Gynecology, (J Turk Soc Obstet Gynecol), 2013; Vol: 10, Issue: 1, Pages: 31- 6

GİRİŞ

Doğum bir kadının hayatında unutamayacağı en güzel ve bir o kadar da zahmetli bir süreçtir⁽¹⁾. Bu sürecin sağlığı olumsuz yönde etkilemeden devam etmesinde ve sonlanmasında birçok etken rol oynamaktadır. Bu etkenlerden biri de tercih edilen doğum şeklidir^(1,2). Doğumun ne şekil de gerçekleşeceği çok önemlidir⁽¹⁾.

Kadınlar doğum şeklini belirlerken karar verme güçlüğü yaşamakta, bu süreç birçok faktörden etkilenmektedir⁽³⁾. Ailenin sosyoekonomik düzeyi, annenin öğrenim düzeyi, ileri anne yaşı, kentsel bölgede yaşam, özel sigorta, özel hastanede doğum vb. doğumun şekline (normal vajinal yol / sezaryen operasyonu) karar verme sürecini etkilemektedir⁽⁴⁻⁸⁾. Kadınların aileleri ve arkadaş çevreleri⁽⁹⁾, medya ve sağlık personeli⁽¹⁰⁾ doğum şekli tercihlerinin belirlenmesinde yönlendirici olabilmektedir.

Sağlık personelinin doğum olayına verdiği anlam ve kadına yaklaşımı kadınların doğum algılarını etkilemektedir. Doğum yaptıran sağlık personelleri kendi tercihlerini gebelere yansıtabilmektedirler. Doğum yaptırma yetkisine sahip olacak ve kadınların doğum şekline karar vermelerinde etkili olacak sağlık bilimleri öğrencilerinin (ebe, hemşire, doktor vb.), vajinal ve sezaryen doğum hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu nedenle bu araştırma sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin doğum şekli tercihlerine yönelik düşüncelerini belirlemek amacıyla planlanmış ve gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Tanımlayıcı olarak planlanan araştırmanın örneklemini, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi kampüsünde

okuyan doğum ve kadın hastalıkları dersini almış 555 sağlık bilimleri öğrencisi (260 tıp öğrencisi, 204 hemşirelik öğrencisi, 91 ebellek öğrencisi) oluşturmuştur. Araştırma, 10.01.2011 ve 10.03.2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya başlamadan önce ilgili kurumdan izin alınmıştır. Anket formları uygulanmadan önce, sağlık bilimleri öğrencilerine araştırmacı tarafından amaç açıklanmış ve izinleri alındıktan sonra yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak doldurulmuştur. Araştırmanın verileri 19 sorudan oluşan anket formu aracılığıyla toplanmıştır.

Elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS (Ver:13.0) paket programına yüklenerek verilerin değerlendirilmesinde khi- kare testi kullanılmıştır ve veriler kişi sayısı ve yüzdesi şeklinde tablolaştırılmıştır.

SONUÇLAR

Araştırma kapsamına alınan sağlık bilimleri öğrencilerinin tamamı (%100) bekar ve %46.8'i tıp öğrencisidir. Öğrenciler (%100) normal doğum ve sezaryen hakkındaki bilgileri üniversitedeki doğum dersleri, kitaplar, arkadaşlar, internet, gazete, televizyon ve dergilerden almıştır.

Araştırma kapsamına alınan sağlık bilimleri öğrencilerinin normal doğum tercihi, doğum dersini almadan önce %84.5 oranında, doğum dersini aldıktan sonra %88.5 oranındadır. Öğrencilerin %60.3'ü normal doğumu doğal olması nedeniyle tercih etmektedir. Öğrencilerin sezaryen doğum tercihi, doğum dersini almadan önce %15.5 oranında, doğum dersini aldıktan sonra %11.5 oranındadır. Öğrencilerin %53.2'si normal doğumun çok ağırlı olması nedeniyle sezaryeni tercih etmektedir (Tablo I).

Tablo I: Sağlık bilimleri öğrencilerinin doğum şekli tercihlerinin dağılımı.

Doğum şekli tercihi		
Doğum dersi almadan önceki		
doğum şekli tercihi	n	%
Normal doğum	469	84.5
Sezaryen	86	15.5
Toplam	555	100
Doğum dersi aldıktan sonra		
şuandaki doğum şekli tercihi		
	n	%
Normal doğum	491	88.5
Sezaryen	64	11.5
Toplam	555	100
Normal doğum tercih nedeni		
	n	%
Doğal olması	296	60.3
Doğum sonrası daha az ağrılı olması	26	5.2
Hastanede daha az kalmayıp,		
çabuk taburcu olunması	17	3.4
Normal hayata daha kolay dönülmesi	68	13.9
Bebek için daha uygun olduğu düşüncesi	43	8.8
Hepsi	41	8.4
Toplam	491	100
Sezaryen tercih nedeni		
	n	%
Normal doğumun çok ağrılı olması	34	53.2
Normal doğuma göre daha çabuk sonuçlanması	15	23.4
Normal doğumda pelvik kasların		
genişlediği düşüncesi	2	3.1
Normal doğumdaki doğum yırtıklarının		
olmasını istememe	9	14.1
Bebek için daha güvenli olduğu düşüncesi	4	6.2
Toplam	64	100

Araştırma kapsamına alınan sağlık bilimleri öğrencilerinin %83.8'i tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe göre sezaryen yapılmaması, %96.8'i bebeğin cinsiyetinin doğum şeklini etkilemediği, %73.9'u normal doğumda epidural anestezi yapılması, %99.5'i sezaryenin yüksek maliyetli doğum şekli olduğu düşüncesindedir (Tablo II).

Tablo II: Sağlık bilimleri öğrencilerinin doğum şekliyle ilgili düşüncelerinin dağılımı.

Tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe göre sezaryen yapılma düşüncesi		
	n	%
Yapılmalı	90	16.2
Yapılmamalı	465	83.8
Bebek cinsiyetinin doğum şeklini etkileme düşüncesi		
	n	%
Etkiler	18	3.2
Etkilemez	537	96.8
Yüksek maliyetli doğum şekli düşüncesi		
	n	%
Normal Doğum	3	0.5
Sezaryen	552	99.5
Normal doğumda epidural anestezi yapılma düşüncesi		
	n	%
Yapılmalı	410	73.9
Yapılmamalı	145	26.1
Toplam	555	100

Öğrencilerin lisans programındaki bölümlerine göre şundaki doğum şekli tercihleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Hemşirelik öğrencilerinin %92.6'sı doğum şekli olarak normal doğumu tercih etmektedir (Tablo III).

Tablo III: Öğrencilerin lisans programındaki bölümlerine göre şundaki doğum şekli tercihlerinin dağılımı.

Lisans programındaki bölüm	Doğum şekli tercihi					
	Normal doğum		Sezaryen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tıp	223	85.7	37	14.3	260	100
Hemşirelik	189	92.6	15	7.4	204	100
Ebelik	79	86.8	12	13.2	91	100
Toplam	491	88.5	64	11.5	555	100
	X² = 24.590		p < 0,05			

Öğrencilerin lisans programındaki bölümlerine göre normal doğum sırasında epidural anestezi yapılma düşüncesi arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$). Tıp, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin sırasıyla %71.2'si, %76'sı, %76.9'u normal doğum sırasında epidural anestezi yapılması düşüncesindedir (Tablo IV).

Tablo IV: Öğrencilerin lisans programındaki bölümlerine göre normal doğum sırasında epidural anestezi yapılma düşüncesinin dağılımı.

Lisans programındaki bölüm	Normal doğum sırasında epidural anestezi yapılma düşüncesi					
	Yapılmalı		Yapılmamalı		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tıp	185	71.2	75	28.8	260	100
Hemşirelik	155	76.0	49	24.0	204	100
Ebelik	70	76.9	21	23.1	91	100
Toplam	410	73.9	145	26.1	555	100
	X² = 1.904		p < 0,05			

Öğrencilerin lisans programındaki bölümlerine göre tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe bağlı sezaryen yapılma düşünceleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Tıp öğrencilerinin %23.8'i tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe bağlı sezaryen yapılması düşüncesindedir (Tablo V).

Tablo V: Öğrencilerin lisans programındaki bölümlerine göre tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe bağlı sezaryen yapılma düşüncesinin dağılımı.

Lisans programındaki bölüm	Tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe bağlı sezaryen yapılma düşüncesi					
	Yapılmalı		Yapılmamalı		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tıp	62	23.8	198	76.2	260	100
Hemşirelik	19	9.3	185	90.7	204	100
Ebelik	9	10.0	82	90.0	91	100
Toplam	90	16.2	465	83.8	555	100
	$X^2 = 20.823$		$p < 0.05$			

TARTIŞMA

Doğum şekli tercihi anne ve bebek sağlığı açısından önemli bir karardır. Yapılan birçok çalışmada kadınların çoğunun doğum şekli olarak normal doğumu tercih ettiği belirlenmiştir^(4,10-12). Çalışmamızdaki sağlık bilimleri öğrencilerinin doğum şekli tercihleri %88.5 oranında normal doğum olmuştur. Diğer çalışmalarda gibi çalışma bulgularımız da normal doğumun çoğunlukla tercih edilen doğum şekli olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızdaki sağlık öğrencilerinin doğum şekli tercihleri; doğum dersi almadan önce %84.5 oranında normal doğum, %15.5 oranında ise sezaryen doğum iken doğum dersi aldıktan sonra %88.5 oranında normal doğum, %11.5 oranında ise sezaryen doğum olmuştur. Bulgulara göre öğrencilerin doğum dersi aldıktan sonraki normal doğum tercihlerinde artış olduğu görülmektedir. Bu durum doğum şekli konusunda bilgi sahibi olan öğrencilerin tercihlerini edindikleri bilgiler doğrultusunda normal doğumdan yana kullandıklarını düşündürebilir.

Çalışmamızdaki öğrencilerin %11.5'i sezaryen doğumu tercih etmektedir. Yapılan çalışmalarda sırasıyla sezaryen tercih oranları; %3.7, %7, %22.6'dır^(7,13,14). Osis ve arkadaşlarının (2001) çalışmasında sezaryen doğumda anne ve bebek risk faktörleri yüksek yaygınlık göstermesine rağmen, sezaryen doğumun tercih edilen bir doğum şekli olduğu belirlenmiştir⁽¹⁵⁾. Bu çalışma bulguları sezaryen doğumun azımsanmayacak derecede tercih edildiğini göstermektedir.

Çalışmalarda normal vajinal doğum doğal olması, doğum sonu dönemin daha az ağrılı ve iyileşmenin daha çabuk olması, daha ucuz olması, güvenli ve en

iyi doğum şekli olması gibi sebeplerden dolayı tercih nedeni olarak belirtilmiştir⁽¹⁰⁻¹²⁾. Çalışmamızda normal doğumu tercih eden (%88.5) öğrencilerin %60.3'ü doğal olduğu için tercih etmiştir. Chong ve arkadaşlarının (2003) çalışmasında ise kadınların %24'ü doğal ve fizyolojik olduğu için normal doğumu tercih etmiştir⁽¹³⁾. Bu çalışmalarda normal doğum tercihinin en önemli nedenlerinden birisinin doğal ve fizyolojik olmasının olduğu görülmektedir.

Sayın ve arkadaşlarının (2004) çalışmasında sağlıkçılar doğum ağrısı çekmekten korktukları için sezaryen doğumu tercih etmişlerdir⁽¹⁶⁾. Çalışmamızdaki öğrenciler normal doğumun çok ağrılı olması düşüncesi (%53.2) ile sezaryen doğumu tercih etmiştir. Çalışma bulguları doğum ağrısı korkusunun doğum şekli tercihi etkilediğini göstermektedir.

Sezaryen oranını artıran nedenlerin başında isteğe bağlı sezaryenler gelmektedir⁽¹⁷⁾. Gonen ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında doğum uzmanlarının %45'inin kadınların isteğe bağlı sezaryen operasyonunu seçme hakkının olması gerektiği görüşünü desteklediği saptanmıştır⁽¹⁸⁾. Canbaz ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında kendi isteği ile sezaryen doğumu tercih edenlerin oranı %29.2'dir⁽¹⁹⁾. Çalışmamızda ise öğrencilerin %16.2'si isteğe bağlı sezaryen yapılma düşüncesine sahiptir.

Konakçı ve arkadaşlarının (2004) çalışmasında, bebeğin cinsiyetinin erkek olması sezaryen sebebi olarak bildirilmektedir⁽⁵⁾. Çalışmamızdaki öğrencilerin %3.2'si bebeğin cinsiyetinin doğum şekli tercihi etkilediğini ifade etmişlerdir. Bizim çalışmamızdaki gibi birçok çalışmada da bebeğin cinsiyetinin doğum şekli tercihi üzerinde etkisiz olduğu kanısına varılmıştır^(5,20,21).

Sezaryen ile doğum, vajinal doğumla karşılaştırıldığında; bir yandan hem anne hem bebek sağlığı açısından önemli riskler taşımakta, diğer yandan da hastane maliyetlerini arttıran bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır^(19,22). Yaşar ve arkadaşlarının (2007) çalışmasında ekonomik durumun yükselmesi ile sezaryen tercih oranının arttığı bildirilmiştir⁽⁷⁾. Sezaryen ile doğumların maliyetinin yüksek olması, hastanede kalış süresinin uzaması gibi nedenlerden dolayı sağlık güvencesi olanların sezaryen ile doğumu daha fazla tercih edecekleri düşünülebilir. Nitekim birçok çalışma bu fikri desteklemektedir⁽²³⁻²⁶⁾. Diğer çalışmalarda gibi çalışmamızda yer alan sağlık bilimleri öğrencileri de (%99.5) maliyeti yüksek olan doğum şeklinin

sezaryen doğum olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin lisans programındaki bölümlerine göre şuanadaki doğum şekli tercihleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Hemşirelik öğrencilerinin %92.6'sı doğum şekli olarak normal doğumu tercih etmektedir. Bu durum ebelik ve tıp öğrencilerinin kendilerinin normal doğum yaptırması ve normal doğumdaki ağrı korkularından kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmamızdaki öğrencilerin %73.9'u normal doğumda epidural anestezi yapılması düşüncesindedir. Öğrencilerin lisans programındaki bölümlerine göre (tıp: %71.2, hemşirelik: %76 ve ebelik:%76.9) normal doğum sırasında epidural anestezi yapılma düşüncesi arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Çalışmamız kapsamında yer alan tüm bölüm öğrencileri arasında normal doğumda epidural anestezi yapılması düşüncesinin yüksek oranı normal doğumdaki ağrı korkusundan kaynaklanıyor olabilir.

Yapılan çalışmalarda eğitim düzeyi yükseldikçe sezaryen oranının yükseldiği saptanmıştır^(5,27). Çalışmamızdaki eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin lisans programındaki bölümlerine göre tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe bağlı sezaryen yapılma düşünceleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Tıbbi endikasyon olmaksızın isteğe bağlı sezaryen yapılma düşüncesine %23.8 ile en çok tıp fakültesi öğrencileri sahiptir.

Sonuç olarak sağlık öğrencileri doğum şekli olarak normal vajinal doğumdan yana tercih kullanırken bu doğum şekli sırasında ortaya çıkan ağrıyı azaltmak amaçlı epidural anestezi yapılma düşüncesine sahiptirler.

KAYNAKLAR

1. Gorrie T, McKinney ES, Murray SS. Foundations of maternal-newborn nursing. 2nd Ed. W.B. Saunders Company, Philadelphia 1998; 356- 470.
2. Richard P, James A. The cesarean birth epidemic; trends, causes and solution. American Journal Obstetric Gynecology 1996; 175: 369- 74.
3. Sayiner DF, Özerdoğan N, Giray S, Özdemir E, Savcı A. Kadınların doğum şekli tercihlerini etkileyen faktörler. Perinatoloji Dergisi 2009; 17(3): 104- 12.
4. Hopkins K. Are Brazilian Women really choosing to delivery by cesarean?. Social Science & Medicine 2000; 99(4): 557- 580.
5. Konakçı S, Kılıç B. İzmir'de sezeryan sıklığı ve buna etki eden faktörler. Türkiye Klinikleri Jinekoloji Obstetrik Dergisi 2004; 14(2): 88- 95.
6. Akın A, Özvarış SB. Türkiye'de doğum ve doğum sonrası bakım. Akın A, ed. Türkiye'de ana sağlığı aile planlaması hizmetleri ve isteyerek düşükler TNSA -1998 ileri analiz sonuçları. Ankara 2002; 243- 93.
7. Yaşar Ö, Şahin F, Coşar E, Köken NG, Cevrioğlu AS. Primipar kadınların doğum tercihleri ve bunu etkileyen faktörler. Türkiye Klinikleri Jinekoloji- Obstetrik Dergisi 2007; 17: 414- 20.
8. Moini A, Riazi K, Ebrahimi A, Ostovan N. Caesarean section rates in teaching hospitals of Tehran: 1999-2003. EMHJ 2007; 13(2).
9. Önderoğlu L, Karamürsel BS, Taşkiran Ç. Obstetrikal operasyonlar: sezaryen. Jinekolojik ve Obstetrikal Cerrahi (Ed. Güner H.). Güneş Kitabevi 2005; 1549- 80.
10. Ryding EL. Investigation of 33 woman who demanded a cesarean section for personal reasons. Acta Obstetrica et Gynaecologica Scandinavica 1993; 72: 280- 5.
11. Aslam MF, Gilmour KR, Fawdry DS. Who wants a caesarean section? A study of woman's personel experience of vaginal and caesarean delivery. Journal of Obstetrics and Gynaecology 2003; 23(4): 364- 6.
12. Lee S, Khang Y, Lee M. Women's attitudes toward mode of delivery in South Korea- a society with high cesarean section rates. Birth 2004; 31: 108- 16.
13. Chong ESY, Mongelli M. Attitudes of Singapore Women toward cesarean and vaginal deliveris. International Journal of Gynecology and Obstetrics 2003; 80: 189- 94.
14. Pena L, Arulkumaran S. Cesarean section for non-medical reasons. International Journal of Gynecology and Obstetrics 2003; 82: 399- 409.
15. Osis KS, Padua GA, Duarte TR, Souza AF. The opinion of Brazilian Women regarding vaginal labor and cesarean section. International Journal of Gynecology & Obstetrics 2001;75: 59- 66.
16. Sayın C, Berberoğlu U, Varol F. Sezaryenle doğum yapmış sağlık personelinde doğum sonrası memnuniyet ve takip eden gebelikte doğum şekli tercihi. Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst. 2004; 18: 82- 8.
17. Cunningham FG, MacDonald PC, Gant NF. Cesarean delivery and cesarean hysterectomy. Williams Obstetrics. Appleton Lange, Connecticut 1997; 509- 33.
18. Gonen R, Tamir A, Degani S. Obstetricians opinions regarding patient choice in cesarean delivery. Obstetrics & Gynecology 2002; 99(4): 577- 80.
19. Canbaz S, Sünter T, Süren C. ve ark. Kadın sağlığı çalışanlarının doğurganlık özellikleri, gebelik ve doğum sonu dönemdeki

- çalışma koşulları. Kocatepe Tıp Dergisi 2005; 6: 39- 44.
20. Özkaya O. Süleyman Demirel Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniđi'ndeki 5 yıllık doğum oranları ve sezaryen endikasyonları. Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2005; 12(4): 36- 9.
 21. Hsu K, Liao P, Hwang C. Factors affecting Taiwanese Women's choice of cesarean section. Social Science and Medicine 2008; 66: 201- 9.
 22. Akçay T, Göl K, Şahin İ, Şimşek M. Sezaryen sonrası vajinal doğumun güvenilirliği. T Klin Jineköl Obst. 2001; 11: 224- 7.
 23. Qublan H, Alghoweri A, Al-Taani M. et al. Cesarean section rate: The effect of age and parity. Journal Obstetrics and Gynecology 2002; 28: 22- 5.
 24. Tranquilli AL, Gianubilo SR. Cesarean delivery on maternal request in Italy. International Journal of Gynecology and Obstetrics 2004; 84: 169- 70.
 25. Tang S, Li X, W Zu. Rising cesarean delivery rate in primiparous women in Urban China: Evidence from three nationwide household health surveys. American Journal of Obstetrics and Gynecology 2006; 195: 1527- 32.
 26. Fasial-Cury A, Menezes PR. Factors associated with preference for cesarean delivery. Rev Saude Publica 2006; 40: 1- 7.
 27. Reis E, Kumpınar F, Çakmak B. ve ark. Sezaryen doğum yapan annelerin doğum sonu dönemde yaşadıkları sorunlar. IV. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir 2005.